PROTECȚIA JURIDICĂ A DREPTURILOR OMULUI

La elaborarea prezentei ediții au fost avute în vedere actele normative publicate până la data de 1 februarie 2016.

NICOLAE PURDĂ **NICOLETA DIACONU**

PROTECŢIA JURIDICĂ A DREPTURILOR OMULUI

Ediţia a III-a

Universul Juridic
Bucureşti
-2016-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2007, 2011, 2016, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.
Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA ŞI ŞTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PURDĂ, NICOLAE
Protecția juridică a drepturilor omului / Nicolae Purdă, Nicoleta Diaconu. - Ed. a 3-a. - Bucureşti : Universul Juridic, 2016
Bibliogr.
ISBN 978-606-673-416-5

I. Diaconu, Nicoleta

341.231.14(100)(075.8)
342.7(100)(075.8)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
E-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL DISTRIBUȚIE: tel.: **021.314.93.15**
fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

MOTTO:
Apel către oameni

Încercați să vă cunoaşteți drepturile!
Învățați să vă apărați drepturile!

Profilul profesional al autorilor

NICOLAE PURDĂ

* Doctor în drept
* Prof. univ. - Universitatea „Nicolae Titulescu”
Facultatea de Ştiinţe Sociale şi Administrative

Alte lucrări publicate de acelaşi autor:

- ***Protecţia drepturilor omului. Mecanisme interne şi internaţionale,*** Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2001 – (teză de doctorat, coordonată de ***prof. univ. dr. Muraru Ioan***);
- ***Drept internaţional umanitar,*** Ed. „Sitech”, Craiova, 2010;
- ***Drept internaţional umanitar***, Ed. Universitară, Bucureşti 2008;
- ***Drept internaţional public***, Ed. Universitară, Bucureşti 2008, (colectiv de autori);
- ***Instanţe judecătoreşti internaţionale***, Ed. Universitară, Bucureşti 2008, (colectiv de autori);
- ***Organizaţii internaţionale interguvernamentale***, Ed. „Pro Universitaria”, Bucureşti, 2008, (coautor);
- ***Protecţia juridică a drepturilor omului,*** Ed. „Universul Juridic”, Bucureşti, 2007, (coautor);
- ***Drept internaţional public***, Ed. „Prouniversalis”, Bucureşti, 2005;
- ***Justiţia penală internaţională la începutul secolului al XXI-lea,*** Ed. „Universul Juridic”, Bucureşti, 2005;
- ***România şi N.A.T.O. – de la deziderat la realitate***, Ed. „Sylvi”, Bucureşti, 2005, (coautor);
- ***Drept internaţional umanitar*** – curs universitar, Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2004;
- ***Instrumente juridice fundamentale ale Uniunii Europene***, Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2003, (coautor);
- ***Documente de drept internaţional public, Culegere***, ed. a II-a revăzută şi adăugită, vol. I şi II, Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2002, (colectiv de autori);
- ***Documente de drept internaţional public adoptate la nivel european – culegere,*** Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2002, (colectiv de autori);
- ***Dicţionar de drept internaţional public***, Ed. „Media”, 2002, (colectiv de autori);
- ***Protecţia juridică a drepturilor omului***, Ed. „ERA”, Bucureşti, 1999, (coautor);
- ***Culegere de documente de drept internaţional public*** – vol. I şi II, Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 1997, (colectiv de autori).

NICOLETA DIACONU

* Doctor în drept

* Prof. univ. – Universitatea „Spiru Haret”

Facultatea de Ştiinţe Juridice, Politice şi Administrative

Profesor abilitat la Academia de Poliţie „Alexandru Ioan Cuza”

Alte lucrări publicate de acelaşi autor:

- ***Dreptul Uniunii Europene – Tratat,*** Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2008, ***lucrare premiată de Uniunea Juriştilor cu Premiul special în 2008***;

- ***Sistemul instituţional al Uniunii Europene,*** Ed. **„**Lumina Lex”, 2001 (teză de doctorat, coordonată de ***prof.univ.dr. Dumitra Popescu***, Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române);

- ***Administrarea justiţiei în Uniunea Europeană,*** Ed. **„**Pro Universitaria”, 2008;

- ***Dreptul Uniunii Europene; Partea generală,*** Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2007;

- ***Dreptul Uniunii Europene; Partea specială,*** Ed. „Lumina Lex”, 2007;

- ***Drept internaţional privat,*** curs universitar, ed. a V-a, Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2010;

- ***Legea aplicabilă căsătoriei şi divorţului cu element străin,*** Ed.”Lumina Lex”, Bucureşti, 2006;

- ***Teoria conflictelor de legi în materie civilă,*** Ed. „Lumina Lex”, 2005;

- ***Legea aplicabilă contractelor cu element străin***, Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2004;

- ***Efectele hotărârilor judecătoreşti străine***, Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2004;

- ***Regimul juridic aplicabil persoanei fizice în dreptul internaţional privat român,*** Ed. „Sylvi”, Bucureşti, 2004;

- ***Sistemul jurisdicţional al Uniunii Europene***, Ed. „Sylvi”, Bucureşti, 2004;

- ***Dreptul Uniunii Europene privind politicile economice,*** Ed. „Universul Juridic”, 2010, (coautor);

- ***Regimul juridic al instrumentelor financiare ale Uniunii Europene,*** Ed**.** „Pro Universitaria”, 2010, (coautor);

- ***Dreptul comunitar al afacerilor,*** Ed. Universitară, 2009, (colectiv de autori);

- ***Instanţe judecătoreşti internaţionale,*** Ed. Universitară, 2008, (colectiv de autori);

- ***Fundamentele juridice ale dreptului Uniunii Europene,*** Ed. „Universul Juridic”, 2008, (colectiv de autori);

- ***Protecţia juridică a drepturilor omului,*** Ed**.** „Universul Juridic”, 2007, (coautor);

- ***România şi NATO – de la deziderat la realitate,*** Ed. „Sylvi”, 2005, (colectiv de autori);

- ***Instrumente juridice fundamentale ale Uniunii Europene,*** Ed. „Lumina Lex”, Bucureşti, 2003, (colectiv de autori).

Prefaţă

Ultimele decenii ale secolului al XX-lea şi primele decenii ale secolului al XXI-lea s-au caracterizat printr-o preocupare sporită a Comunităţii internaţionale consacrată problematicii complexe privind promovarea şi apărarea drepturilor omului. Această preocupare se explică nu numai prin importanţa ce se cuvine acordată acestui domeniu, ci şi rolului, tot mai bine înţeles, a locului ce revine, în mod firesc, protecţiei, în general, şi protecţiei juridice, în special, a drepturilor omului.

Doi distinşi oameni de ştiinţă, profesorul universitar Nicolae Purdă şi profesor universitar Nicoleta Diaconu au inclus – între cercetările de excepţie pe care le-au efectuat – „protecţia juridică a drepturilor omului". Abordarea temei nu se opreşte numai la consideraţiile teoretice care se impun, dar şi la implicaţiile practice ale acestei analize academice.

Se ştie că protecţia drepturilor omului are fundamente social-economice, fundamente politice şi fundamente juridice, asupra cărora se opresc – într-o analiză pertinentă – cei doi universitari. În cercetarea ştiinţifică pe care am efectuat-o în baza experienţei acumulate în timpul exercitării atribuţiilor conferite în calitate de Raportor Special al Naţiunilor Unite privind Drepturile Omului şi Tineretul, atrăgeam atenţia că „*dintotdeauna, drepturile omului, libertăţile publice au reprezentat o temă deosebit de sensibilă, greu de ocolit, imposibil de evitat, în dezbaterea publică*". Am constatat că această temă revine obsedant în orice confruntare de opinii, fiind invocate argumente şi contraargumente, după cum cei implicaţi sunt la Putere sau se află în Opoziţie, „*beneficiază de drepturi şi libertăţi ori sunt lipsiţi de ele*". Am ajuns la concluzia că nu este om pe această lume căruia să-i fie indiferent modul în care îi sunt ocrotite drepturile şi libertăţile sale fireşti.

Drepturile şi libertăţile constituie o temă nelipsită din discursul celor care au ajuns la Putere, sau a acelora care vor să acceadă la Putere. Unul dintre cei mai reputaţi analişti ai guvernământului, Charles Louis Montesquieu nota că principiile care călăuzesc guvernarea într-o Republică sunt: „*virtutea politică; dragostea de patrie; dragostea de libertate*", iar cetăţenii trebuie să participe la guvernământ cu răspundere, pasiune şi perseverenţă („Despre spiritul legilor", Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1964, (pp. 57-59).

Autorii precizează în ce constă relaţia conceptuală dintre drepturi şi libertăţi, precum şi dintre drepturile omului şi drepturile cetăţeanului. Noţiunea de „*drepturi*" este utilizată, în mod constant, pentru a desemna drepturile omului în general, în timp ce sintagma „*libertăţi publice*" este utilizată pentru a desemna drepturile cetăţeanului. Drepturile cetăţeneşti prezintă anumite caracteristici proprii, cetăţeanul fiind legat de statul său, „legătură care se manifestă, în special, prin drepturile pe care statul i le recunoaşte şi i le garantează".

În cercetarea ştiinţifică pe care o efectuează cei doi autori – constatându-se că protecţia drepturilor omului are valenţe complexe social-economice, politice şi juridice – se precizează că „*protecţia juridică a drepturilor omului cuprinde ansamblul reglementărilor interne şi internaţionale având ca obiect protecţia drepturilor omului în timp de pace şi în timp de conflict armat*". (p. 58). În mod corect se subliniază că normele juridice care intră în conţinutul dreptului protecţiei juridice a drepturilor omului nu este diferit de normele juridice care intră în conţinutul dreptului internaţional public în ansamblu sau a dreptului naţional, „*însă datorită importanţei obiectului de reglementare, pot fi grupate într-o ramură de drept distinctă*".

(pp. 62-63). Acest obiect este format din raporturile juridice privind protecția juridică a drepturilor fundamentale ale omului.

Între drepturile fundamentale sunt incluse: drepturi civile şi politice, precum şi drepturile economice, sociale şi culturale, iar argumentele invocate pentru a demonstra importanța acestor categorii de drepturi nu sunt numai din domeniul reglementărilor internaționale convenite (Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactele internaționale cu privire la drepturile omului, precum şi alte documente internaționale cu caracter de universalitate), ci şi din experiența acumulată de omenire pe parcursul a sute, chiar a mii de ani. În analiza pe care a făcut-o Hugo Grotius, dreptul la viață este socotit un drept fundamental al oricărei ființe umane, alături de dreptul acesteia la sănătate, la libertate, la siguranță personală. Acel celebru romancier şi dramaturg francez, Alexandru Dumas – tatăl, nota în 1844 în „Contele de Monte Cristo" că „*Omul, în inima căruia i s-a înrădăcinat atât de adânc dragostea pentru viață, face tot ce-i stă în putință ca să-şi păstreze viața, atât de grea uneori, şi atât de scumpă întotdeauna"*.

În „Declarația de Independență a Statelor Unite", adoptată la 4 iulie 1776, se stipulează că: „*toți oamenii sunt creați egali şi sunt dotați de Creator cu anumite drepturi inalienabile",* între care: „*dreptul la viață, la libertate şi la căutarea fericirii*". Observăm că – atât în documentele juridice, cât şi în documente politice fundamentale, dreptul la viață este aşezat alături de dreptul la libertate, la sănătate, la siguranța personală. Totodată, aceste drepturi fundamentale sunt garantate – în înfăptuirea lor – de mijloace materiale, stipulate în reglementări naționale şi internaționale corespunzătoare.

Mihai Eminescu – acel mare gânditor al românilor – atrăgea atenția că „*un stat este ca şi omul ....are atâta libertate şi egalitate, câtă avere are. Iar cel sărac este totdeauna sclav şi inegal cu cel ce stă deasupra lui*". Viața şi sănătatea ființei umane, precum şi alte drepturi recunoscute – politic şi juridic – trebuie să fie garantate prin mijloace adecvate. Aşa se explică opțiunea reprezentanților lumii de a elabora şi adopta odată cu Pactul privind Drepturile Civile şi Politice şi Pactul privind Drepturile Economice, Sociale şi Culturale.

Meritul cercetării academice – pe care o supun atenției profesorii Nicolae Purdă şi Nicoleta Diaconu – constă atât în precizarea riguroasă a drepturilor omului, promovate şi apărate prin mijloace juridice naționale şi internaționale, cât şi în analiza acelor garanții social-economice indispensabile pentru realizarea acestor drepturi. Mai mult, cei doi distinşi autori pun în evidență corelația dintre drepturi şi îndatoriri, dintre drepturi şi obligații, subliniind caracterul complementar existent între acestea în realitatea cotidiană.

Remarcăm preocuparea autorilor de a nu se opri numai la tratarea teoretică a problematicii protecției juridice a drepturilor omului. Autorii relevă – în acelaşi timp – implicațiile practice atât de complexe ale realității politice, social-economice şi juridice privind protecția drepturilor omului.

În concluzie, profesorul Nicolae Purdă şi profesoara Nicoleta Diaconu – în versiunea actuală a „Protecției juridice a drepturilor omului" – au efectuat o cercetare de referință în domeniu, care se dovedeşte indispensabilă atât specialiştilor, studenților, precum şi tuturor celor preocupați nu numai de cunoaşterea aprofundată a acestei problematici, dar şi de aplicarea efectivă a acestor drepturi la nivel național, european şi mondial.

Prof. univ. dr. DUMITRU MAZILU
Raportor Special al Națiunilor Unite privind Drepturile Omului
şi Tineretul (1985-1993)
Doctor Honoris Causa al Universității Internaționale
„Albert Schweitzer" din Geneva